

- збільшення фінансування на розробку системи якості, оплати консультаційних послуг, навчання персоналу тощо;
- стимулювання діяльності органів влади із впровадження системи управління якістю шляхом запровадження нагород та відзнак в галузі якості;
- організація навчання керівників та працівників органів влади з питань створення та впровадження системи управління якістю.

Література

1. «Запровадження систем управління якістю відповідно до стандарту ДСТУ ISO 9001-2001 в органах влади»: Освітній пакет для тематичного короткотермінового семінару. / Черніг. Центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів держ. влади, органів місцевого самоврядування, держ. п-в, установ, орг.; Н. Левченко, О. Котляр. Чернігів: ЦППК, 2009. 52 с.
2. Лахижа М. Іноземний досвід впровадження системи управління якістю в роботу органів влади / М. Лахижа // Вісник державної служби. – 2006. – № 3. – С. 40-46.
3. Мотренко Т. Запровадження системи управління якістю в органах виконавчої влади / Т. Мотренко // Бюрократ. – 2006. – № 11-13. – С. 2-11.
4. Сагайдак М.В. Стандарт ISO 9001-2001 як механізм забезпечення якості надання управлінських послуг // Державне управління: теорія та практика [Електронний ресурс]. 2009. № 2(10). Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Dutp/2009_2/doc_pdf/Sagaydak.pdf.

Моховікова М.А.

ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ В СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ

Соціальний та економічний розвиток держави значною мірою визначається науковою обґрунтованістю планових показників бюджету та їх збалансованістю. Планування бюджетної політики в соціальній сфері є складовою загальнодержавного економічного планування та передбачає вибір раціональних шляхів бюджетного забезпечення виходячи з рівня соціального розвитку на основі ефективного використання наявних у суспільстві ресурсів.

На підставі узагальнення існуючих визначень бюджетного планування можна зазначити, що планування бюджетних видатків на соціальну потреби це науково обґрунтований процес визначення напрямів використання бюджетних ресурсів для забезпечення реалізації державою своїх соціальних функцій. Саме в процесі планування бюджетних видатків на соціальні потреби визначаються основні напрямки бюджетної політики, що здійснюються органами законодавчої та виконавчої влади в державі. Бюджетне планування видатків на соціальну сферу полягає в ефективному розподілі бюджетних видатків за напрямками та регіонами з метою забезпечення найбільш ефективного викори-

стання бюджетних ресурсів направлених на забезпечення задоволення соціальних потреб.

Організація планування бюджетних видатків на соціальну сферу повинно базуватися на науково-обґрунтованих принципах:

- пріоритетних задач та напрямків,
- доцільності та раціональності,
- керованості та гнучкості,
- результативності та ефективності,
- раціонального співвідношення цілей та способів їх досягнення з ресурсним забезпеченням тощо.

Процес бюджетного планування здійснюється на підставі відповідних нормативно-правових актів, які визначаються цілі та пріоритети соціально-економічного розвитку, способи їх реалізації. Програмні та прогнозні документи в залежності від строку їх дії мають довго-, середньо- та короткостроковий характер. Серед документів довгострокового характеру можна виділити стратегію економічного та соціального розвитку України, стратегія розвитку галузей (сфер діяльності), державну стратегія регіонального розвитку. Середньостроковий характер носять такі документи, як програма діяльності Кабінету Міністрів, прогноз економічного та соціального розвитку, основні напрямки бюджетної політики та прогноз показників зведеного та державного бюджету, прогноз бюджету на середньостроковий період, державні цільові програми тощо. До прогнозних та програмних документів короткострокового характеру відносяться такі як: основні напрями соціально-економічної політики України, прогноз економічного та соціального розвитку, пропозиція Верховної Ради до основних напрямків бюджетної політики, Основні напрямки бюджетної політики, щорічне послання Президента до Верховної Ради, державний бюджет, річні плани роботи центральних органів виконавчої влади та бюджети адміністративно-територіальних одиниць і програми їх соціально-економічного розвитку тощо.

Організація процесу бюджетного планування здійснюється з урахуванням таких нормативних актів як конституція, Бюджетний кодекс, закони України, які регулюють окремі питання планування бюджетів, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів, Міністерства освіти і науки, Міністерства охорони здоров'я, Міністерства праці та соціальної політики, Міністерства у справах сім'ї та молоді, Міністерства надзвичайних ситуацій та інші акти державних та місцевих органів влади. Таким чином, наявність такого широкого спектру нормативно-правового і організаційного забезпечення при організації бюджетного планування видатків в соціальну сферу призводить до відсутності чіткої координації між прийняттям важливих державних рішень, формування заплутаної, непослідовної нормативної бази, що унеможлиблює здійснення ефективного процесу стратегічного планування бюджетних видатків в соціальну сферу.

При формуванні системи бюджетного планування видатків на соціальну сферу не можливе без належної координації між розробкою соціальної, бю-

джетної політик та бюджетною системою. Проведені дослідження свідчать, що державні та законодавчі рішення ухвалюються без належної оцінки вартості їх реалізації. Існуюча система бюджетного планування в соціальній сфері є не враховує існуючі соціальні тенденції та можливості їх фінансового забезпечення. Відсутність чіткого механізму планування бюджетних видатків на соціальну сферу призводить здійснення планування коштів бюджету з порушенням чинного законодавства. Недоліки в плануванні та відсутність обґрунтованого прогнозування і планування призводить до неефективного управління бюджетними коштами та неефективного використання коштів шляхом тривалого їх утримання без використання.

Проведені дослідження засвідчують, що планування та використання бюджетних коштів на соціальні потреби здійснюється:

- без відповідних обґрунтувань у вигляді розрахунків та наявності державних цільових програм,
- з порушенням вимог складання кошторисів,
- без визначення реальної вартості реалізації бюджетних програм соціальної спрямованості,
- без урахування потреб в соціальних послугах,
- без урахування демографічних коливань тощо.

Недоліки у плануванні та організації проведення видатків призводять до зменшення затверджених законом річних обсягів видаткової частини загального фонду державного бюджету, а також обумовлюють необхідність їх перерозподілу як за програмами, так і головними розпорядниками бюджетних коштів. [2] Планування бюджетних видатків характеризуються відсутність чіткого бачення основних пріоритетів при формуванні державної соціальної політики, що призводить до неефективного використання бюджетних коштів направлених на вирішення відповідних соціальних проблем. При цьому значна кількість державних програм, носить лише декларативний характер, а виконання передбачених ними заходів не впливає на вирішення соціальних проблем. Важливою складовою бюджетного планування яка повинна враховуватися при формування та реалізації державної бюджетної політики в соціальній сфері є планування міжбюджетних потоків.

Таким чином, система бюджетного планування видатків на соціальну сферу є складною та багаторівневою. Саме тому в сучасних умовах особливого значення набуває формування системи планування бюджетних соціальних видатків направлену на підвищення ефективності бюджетного процесу.

Література

1. Висновки щодо виконання державного бюджету України за 2007 рік [Електронний ресурс] / Рахункова палата України. - Режим доступу : http://www.ac-rada.gov.ua/achamber/control/uk/publish/article/main?art_id=1126693&cat_id=201.

2. Висновки щодо виконання державного бюджету України за 2008 рік [Електронний ресурс] / Рахункова палата України. - Режим доступу : http://www.ac-rada.gov.ua/achamber/control/uk/publish/article/main?art_id=1462353&cat_id=412.
3. Пасічник Ю. В. Бюджетна система : навч. посіб. - Черкаси : Відлуння, 1999.- 376 с.
4. Старостенко Г. Г., Булгакова Ю. В. Бюджетна система: Навч. посіб. / Г. Г. Старостенко, Ю. В. Булгакова. - К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 240 с.

Філіпенко Т.В., Лісовенко М.В.

РОЗВИТОК МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі децентралізації влади в Україні актуальними є проблеми розвитку інституту місцевого самоврядування діючого в умовах вдосконалення моделі держави на підставі політичних, економічних, соціальних та історичних традицій. Децентралізація влади є складним та багатоаспектним завданням державної політики. Вона передбачає часткову передачу повноважень від центральних органів влади до органів місцевого та регіонального рівнів. Децентралізація вимагає надання повноважень органом влади, які безпосередньо не належать до виконавчої гілки, а саме – місцевому самоврядуванню.

Широке коло питань, пов'язаних з дослідженням змісту і принципів місцевого самоврядування знайшли відображення в роботах як закордонних, так і вітчизняних дослідників: В. Авер'янова, Г. Атаманчука, М. Іщенко, В. Кампо, В. Куйбіди, А. Коваленка, О. Лук'янченка, В. Рибак, Н. Чумаченка та інших.

Проте, на сьогодні найбільш дискусійним залишається питання місцевого самоврядування як чинника волевиявлення та самоорганізації населення.

Аналіз досліджуваної проблеми актуалізується необхідністю вдосконалення теорії і практики сучасного державотворення, викликаного трансформаціями у політичній системі суспільства, проведенням адміністративно-територіальних, регіональних реформ, впровадженням конструктивного соціального партнерства між центром і територіями.

Основним завданням є визначення шляхів розбудови системи місцевого самоврядування, що потребує глибокого осмислення муніципальної політики, її концептуальних засад, окреслених Конституцією України та Європейською хартією місцевого самоврядування. Це потребує ґрунтового аналізу формування та функціонування інститутів самоврядування.

Слід підкреслити, що наукова розробка моделі місцевого самоврядування з урахуванням історичного досвіду минулого та сучасних політико-правових, економічних, соціальних та інших чинників та традицій України – важливий напрям досліджень останнього десятиріччя. Це зумовлено посиленням конкуренції різноспрямованих векторів розвитку, які репрезентують інтереси різних за характером і спрямуванням політичних сил. Важливо в цих умовах забезпечити домінування інноваційних ідей та моделей розвитку місцевого самовряду-